

QORTI TA' L-APPELL

**ONOR. IMHALLEF
PHILIP SCIBERRAS**

Seduta tat-13 ta' Frar, 2009

Appell Civili Numru. 235/2005/1

**Brands International Limited
gja Charles Mercieca & Co. Ltd**

VS

Brigette Gauci Borda School of Ballet Ltd

Il-Qorti,

Fid-9 ta' Mejju, 2008, il-Qorti Civili tal-Magistrati (Malta) ippronunzjat is-segweni sentenza fl-ismijiet premessi:-

“Il-Qorti

Rat illi is-socjeta attrici pprezzata avviz fir-Registru ta' din il-Qorti fejn talbet lil din il-Qorti tikkundanna lill-konvenuta thallas is-somma ta' elf, tmien mija u hamsin lirau tmintax il-centezmu Malti (LM1,858.18) rapprezentanti bilanc minn somma

akbar, prezz ta' merkanzija lilu mibjugha u konsenjata li baqghet ma thalsitx.

Bl-imghax kummercjali u bl-ispejjez inkluzi dawk tal-ittra ufficcjali datata wiehed w ghoxrin (21) t'Ottubru 2004 kontra s-socjeta konvenuta ngunta 'n subizzjoni.

Rat in-nota ta' eccezzjonijiet tal-konvenuta fejn eccepiet is-segwenti:-

1. Illi s-socjeta attrici kienet ikkwotat il-prezzijiet ghall-merkanzija li hija s-suggett ta' din l-azzjoni fil-*quote* annessa w immarkata bhala Dok. BGB 1 u bin-noti annessi maghha, kopja annessa w immarkata mal-avviz Dok. BGB 2.
2. Illi wara li sar ftehim dwar dan il-prezz kumplessiv, li kien jinkludi twieqi, li jinkludu "*shutters and louvers including maltese fittings*" (ara Dok. B nota isfel nett) is-socjeta konvenuta ordnat il-merkanzija 'n kwistjoni, u din kellha titwahhal sa data fissa bejn il-partijiet.
3. Illi s-socjeta konvenuta kienet accettat il-merkanzija unikament fuq bazi tal-prezzijiet ikkwotati, u konsegwentement il-merkanzija, jigifieri twieqi fl-iskola proprjeta tas-socjeta konvenuta, gew konsenjati w imwahnha.
4. Illi s-socjeta konvenuta talbet hlas ghal kancellament ta' ordni merkanzija li hija stess naqset li twahhal fiz-zmien previst, w addirittura sad-data miftiehma kienet ghadha lanqas bdiet tipproduciha.
5. Illi ukoll is-socjeta konvenuta talbet prezz oghla minn dak ikkwotat minghajr ebda raguni valida fil-ligi, u dana ghaliex talbet hlas separat rigward is-"*shutters and louvers including maltese fittings*".
6. Illi jirrizulta fil-*quote* illi fil-fatt ix-xoghljiet kif ordnati u kkonsenjati kienu nkluzi kollha fil-prezz ikkwotat u skond in-nota annessa.
7. Illi fil-fatt is-socjeta konvenuta kienet accettat li tigi mibjugha lilha l-merkanzija fuq bazi ta' dik il-*quote*, li kienet qalet il-prezzijiet ikkwotati ma

prezzijiet ta' socjetajiet ohrajn li jipprovdu l-istess merkanzija, illi di piu l-prezz pretiz issa mis-socjeta attrici huwa ferm eccessiv, u dana minbarra l-fatt li hemm *quote* li jirregola l-ftehim bejn il-partijiet kif deskritt hawn fuq.

8. Illi ghalhekk, fir-rigward tad-differenza bejn il-prezz ikkwotat u dak mitlub mis-socjeta f'din il-kawza, it-talba attrici ghandha tigi michuda bhala nfondata fil-fatt u fid-dritt.

9. Illi wkoll it-talbiet attrici dwar spejjez w interessi, ghandhom jigu respinti bl-ispejjez kollha ta' din il-kawza ghas-socjeta attrici, stante li s-sitwazzjoni li tat lok ghal din l-azzjoni, hija attriwbli ghas-socjeta attrici.

Illi nhar is-sitta w ghoxrin (26) t'April 2006 is-socjeta attrici pprezentat tlett affidavits li gew markati bhala Dok. 'A', 'B' u 'C'.

Illi **Marise Anastasi** xehdet permezz ta' affidavit li gie markat bhala Dok. B fejn stqarret li hija tahdem bhala Personal Assistant tas-Sur Charles Mercieca, li huwa Managing Director tas-socjeta attrici Brands International Limited. Qalet li fost id-diversi doveri li ghandha, hija tiehu hsieb il-lista tad-debituri u s-socjeta konvenuta hija debitrice taghhom fis-somma ndikata fl-avviz. Qalet li hija kienet inkarigata mill-*order confirmation* u sussegwentement mill-hrug tal-*invoices* u kontijiet relattivi u dan anke fir-rigward tas-socjeta konvenuta.

Ikkonfermat illi kienet hi stess li kienet baghtet, permezz ta' fax, il-*confirmation order* datata l-ewwel (1) ta' Settembru 2003 immarkata bhala Dok. MA 1 esebita fl-atti a fol. 17, lis-socjeta konvenuta, kif sahansitra jirrizulta wkoll mit-trasmissjoni tal-ordni esebita w immarkata bhala Dok. MA 2. Hija ghamlet referenza ghan-notamenti bil-miktub li hemm fuq dan l-istess dokument w ikkonfermat li kienet hi li kitbithom u dan wara li kienet cemptet lis-socjeta konvenuta,

fejn giet infurmata li d-depozitu li kienet qed titlob kien ser jigi mhallas sal-hamsa (5) tax-xahar u li 'n effetti kienet ser tibghat l-*confirmation order*. Qalet li apparti din l-ordni, l-konvenuta Gauci Borda kienet ghamlet diversi ordnijiet ohra, kollha relatati mal-ftuh tal-iskola taghha.

Qalet li sahsitra, fuq istruzzjonijiet moghtija lilha mis-Sur Mercieca, kienet cemplet lill-konvenuta Gauci Borda u talbitha vebalment sabiex thallas il-bilanc minnha dovut skond l-avviz u hija kienet tghidilha li jew ma rcevietx l-*invoice* jew li l-*accountant* taghha kien qed jivverfika l-kontijiet tieghu. Hija kkonfermat li s-somma mitluba fl-avviz tirrapprezenta s-somma bilancjali dovuta minn diversi *invoices* li gew mibghuta lilha.

Lorenzo Borg Grech xehed permezz t'affidavit wkoll li jinsab inserit fl-atti w immarkat bhala Dok. 'C'. Qal li kien gie avvicinat minn certu Joe Schranz, li kien qed jaghmel xoghol ta' kostruzzjoni ghand is-socjeta konvenuta u dan kien qallu li x-xoghol fl-iskola ta' zfin f'Old College Street, Tas-Sliema, kien wieqaf peress li kien hemm bzonn li jsir xi xoghol ta' *finishes* u *design*. In segwitu kien mar fl-iskola 'n kwistjoni biex jara x'kien hemm bzonn u tkellem ma Brigitte Gauci Borda u fthem u fuq l-inkarigu li gie moghti, u cioe li jaghmel disinn u supervizjoni tax-xoghlijiet li kienu gew imhollija f'idejh.

Kienet staqsitu jekk kienx jaf b'xi mastrudaxxa u huwa rreferiha ghand certu Sammy, izda kienet qaltlu li Joe Schranz kien qalilha li jiehu bl-gholi. Jghid li kienet urietu xi *quotations* ta' kemm kienu ser jiswew l-aperturi tal-faccata, li irrizulta li kienu tas-socjeta attrici u talbitu jaghtiha opinjoni dwarhom u huwa qalilha li kien hemm xi haga li ma doqqitlux u li bilfors ma kienux ftehm fuq xi haga. Qal li kien fuq il-post meta gie muri l-*quotations* u l-aperturi antiki kienu ghadhom imwabhla f'posthom w ghalhekk talabha jekk il-

quotations kienux jirrispettawx it-tibdil t'aperturi fl-istess daqs u kwalita, kif kienu dawk ezistenti, u cioe jekk kienux jinkludu wkoll il-persjani, il-vitrijati u l-kontraporti li kien hemm quddiemu dak il-hin, pero hija qatatlu fil-qasir u qaltlu li dik kienet il-*quotation* li kellha. Huwa ghalhekk rega' qalilha li kien hemm xi haga stramba fil-*quotation* li wrietu, izda dan nonostante, ma taghtux widen w insistiet li tibqa ghaddejja.

Ix-xhud ighid li wara certu zmien is-Sinjura Gauci Borda kienet cemplitlu u staqsietu kif kien u huwa hass ruhu sorpriz hafna peress li kien diga qata' kull kuntatt minn maghha. Staqsietu sabiex jitla jixhed u jghid li n-nies li hadmulha gew maghszula mis-sur Mercieca meta fil-fatt jghid li kienu gew maghzula minnha, izda huwa rrifjuta ghaliex ma kienx minnu u haseb li kienet ser titfa xi responsabilita fuqu. Huwa qalilha li kien lest li jixhed u jghid il-verita kollha.

Carmelo sive Charles Mercieca xehed ukoll permezz tal-procedura tal-affidavits u l-affidavit tieghu jinsab esebit fl-atti w immarkat bhala Dok. 'A'. Huwa jistqarr li jokkupa l-kariga ta' Managing Director mas-socjeta attrici, w ikkonferma li s-socjeta minnu rapprezentata, hija kreditrici tas-socjeta konvenuta fl-ammont imsemmi fl-avviz.

Jghid illi huwa kien iltaqa' ma missier Brigitte Gauci Borda u kien qallu li bintu Brigitte, kienet xtrat dar f'Tas Sliema u xtaqet tikkonvertiha fi skola ta' zfin. Ghalhekk huwa kien ltaqa' maghha u tkellmu fuq dak li kellu jsir w il-progetti varji li kellhom jigu segwiti. Huwa ghalhekk gie mitlub sabiex johrog diversi kwotazzjonijiet ghal xoghljiet varji li fil-maggor parti, kienu jikkonsistu f'xoghol t'injam.

Spjega il-procedura li s-socjeta attrici issegwi f'kazijiet bhal dan u cioe li l-ewwel issir diskussjoni fuq ix-xoghol li ghandu jkun hemm u jiddiskutu

pjanti varji, mbaghad johrog kwotazzjoni segwita b'*confirmation order* u wara jibda x-xoghol u finalment jibghat l-*invoice*.

F'dan il-kaz pero jghid li ma kienx hemm pjanti dettaljati w ghalhekk kellu diffikulta sabiex johrog l-istimi relattivi ghax-xoghol li kellu jsir. Qal li ghall-ewwel kien inkariga *project manager* sabiex jassistiha, izda wara li dan telaq minn fuq ix-xoghol, kien ikun hu li kien jissorvelja x-xoghol.

Jghid li b'kollox is-socjeta konvenuta kellha thallsu s-somma ta' LM6,307.99 u minn din is-somma kienet diga hallsitu s-somma ta' LM4,454.81. Huwa esebixxa prospett dwar il-bilanc dovut fl-ammont ta' LM1858.18 kif indikat fid-Dok. CMM.

B'referenza ghad-Dok. BGB 1, anness man-nota ta' eccezzjonijiet tieghu datata sebgha w ghoxrin (27) ta' Frar 2003, ippreciza, kuntrarjament ghal dak li kienet qed tghid is-socjeta konvenuta, li whud mill-*items* imsemmija fl-istima fil-fatt ma gewx ikkonfermati u wisq inqas saru u cioe dan qed jinghad b'referenza ghal Dok. 'D' sa 'D 10' inkluz.

Ikkonferma li wara li kien hareg l-istima ta' dak li kienu ftiehm, huwa hareg *confirmation order* datata l-ewwel (1) ta' Settembru 2003 (Dok. CMM 2 anness) li fiha kien gie miftiehem ezattament ix-xoghlijiet li kellhom isiru. Jghid li kienet din il-*confirmation order* li giet miftiehma bejniethom.

Brigitte Camilleri, Direttur tas-socjeta konvenuta, xehdet nhar il-wiehed u tletin (31) t'Ottubru 2006 w ikkonfermat li vermanet kienet tat l-inkarigu ghax-xoghlijiet lill-kumpanija attrici ghaliex kienet tat l-ahjar stima, u li fil-fatt kienet innegozjat kollox mas-*salesman* ta' din l-istess socjeta attrici certu Stephen Ciantar, pero meta effettivament tat bidu ghal dawn ix-xoghlijiet, dan is-*salesman* kien inbidel u lahaq Charles Mercieca. Qalet li lilha

hadd ma kien infurmha li kienet inbidlet l-istima li kienet giet moghtija lilha, li hija dik eseblta fl-atti a fol. 8 u 9.

Qalet li skond l-istima li kellha, ma jirrizultax li hija kellha thallas zejzed ghat-twahhil tat-twieqi u fil-fatt il-prezz li kien gie moghti lilha, kien jinkludi kollox, inkluz il-*fittings* kollha, inkluz il-provista u twahhil tal-kontraporti, illi hija ma kellhiex bzonn, w ghalhekk hasbet li l-istima kienet ser tonqos. Ghalhekk hija m'ordnatx l-kontraporti w ippretendiet li l-istima tonqos w ghalhekk ghamlet l-ordni ghax-xoghol bit-tnaqqis tal-valur tal-kontraporti.

Jirrizulta li fil-fatt l-atturi bdew bix-xoghol, pero ma zammewx mad-dati miftiehma u x-xoghljiet bdewhom tard w ghalhekk regghet naqset xi xoghljiet mill-ordni b'mod partikolari l-*flash doors* indikati bhala Dok. 'D 5' u 'D 6'. Qalet li apparti din l-istima, kienet ukoll inkarigat lill-atturi sabiex jaghmlulha l-art. Ghal bidu kellha xi problemi maghhom, ghaliex ix-xoghol ma kienx sar skond is-sengha u l-arti, pero wara kienu ghamlu xi reparazzjonijiet ghas-sodisfazzjon taghha w ghalhekk hallsithom kemm talbuha.

Stqarret illi hija hallset skond l-istima li kien taha s-Sur Ciantar, izda kien s-Sur Mercieca li ma setax jaccetta l-hlas ghas-saldu. Qalilha li ried imur id-dar taghha sabiex jara x-xoghol li kien sar, pero meta mar, effettivament hija taghtu fotokopja tal-istima li giet moghtija lilha mis-Sur Ciantar. Qalet li c-cekk li kienet tat lis-Sur Mercieca zamm, pero wara certu zmien irceviet ittra legali ghal hlas iehor, u cioe ghal dak mitlub fir-rikors, u cioe dik is-somma li l-atturi qed jippretendu li ghadha dovuta minnha.

In kontr'ezami tghid li hija m'inghata ebda stima ohra salv dik datata sebgha w ghoxrin (27) ta' Frar 2003 eseblta a fol. 8 tal-process. Qalet li minn dik

I-istima kienet saħansitra anke kkancellat xi xogħol għaliex l-atturi kienu tardivi fix-xogħol tagħhom. Qalet li mill-istima li nġatat, hija zammet il-*main door*, il-logg u t-twieqi w ikkancellat il-kumplament. Qalet li ma tiftakarx li kellha xi laqa' mas-Sur Mercieca sabiex issir xi revizjoni ta' xi kwota. Tiftakar li kienet irceviet xi *confirmation order* wara li kienu bdew bix-xogħol. Hija għarfet din l-*confirmation order* bħala dik esebita fil-process a fol. 17 immarkata bħala Dok. MA 1. Qalet li din pero ma iffirmathiex u kienet għamlet kuntatt mas-Sur Mercieca sabiex tgħidlu li ma taqbilx magħha. Dan nonostante, x-xogħol ma waqfitux u stqarret li ma tiftakarx li kienet irceviet il-komunikazzjoni li qieghda hemm esibita a fol.18. Ikkonfermat li d-depożiti tathom kull meta talbuhomliha.

Spjegat li meta giet interpellata sabiex tiffirma l-*confirmation order* li tindika prezzijiet ferm għola minn dawk murija fl-istima fuq imsemmija, x-xogħol ta' twaħħil kien diga beda. Hija semmiet ukoll li d-*designer* tagħha kien certu Lorenzo Borg Grech.

Joseph Schranz xehed nhar il-wiehed u tletin (31) t'Ottubru 2006 u stqarr li huwa jokkupa l-kariga ta' Direttur tas-socjeta Schranz & Associates, li hija socjeta li tiehu hsieb xogħol ta' kostruzzjoni u zvilupp ta' proprjeta. Fil-fatt kienu l-kuntratturi principali li hadu l-kuntratt tax-xogħlijiet li kellhom isiru għand il-konvenuta u kien hu li kien issugerilha lid-*designer* Borg Grech. Qal li l-konvenuta kienet iddiskutiet mieghu l-istima li giet mogħtija lilha mis-socjeta attrici u li kienet qaltlu li kienet l-irhas wahda li kienet irceviet w għalhekk kien qalilha sabiex jadottha. Ikkonferma dak li qalet il-konvenuta li l-ewwel xogħol li l-atturi kienu għamlu, kien l-art u dan kien difettuz w għalhekk kellha ssir xi manutenzjoni fih u l-atturi kienu għamlu x-xogħol mill-gdid. Ikkonferma li l-aperturi ta' barra kellhom isiru ezatt bħala dawk li

kien hemm antiki minhabba d-direttivi tal-MEPA. Qatt ma kien hemm xi tibdil f'xi disinn ta' kif kellhom jigu manifatturati. Qal li effettivament kienu tlestew u saru kif kienu gew ordnati.

In kontr'ezami jikkonferma li mas-Sur Mercieca gieli ltaqa' fuq l-lant tax-xoghol, izda mhux ghax ikun cempillu hu. Jikkonferma li qatt m'indahal f'xi diskussjoni ta' stimi jew prezzijiet.

Stephen Ciantar xehed nhar is-sittax (16) t'Ottubru 2007 w ikkonferma li ghamel xi zmien jahdem mas-socjeta attrici, jiehu hsieb l-ordnijiet li jsiru. Qal li fost il-klijenti li kellu, jiftakar il-konvenuta. Meta gie muri d-Dok. CMM 1, esebit a fol. 24 tal-atti u mistoqsi jekk jiftakar x'kienet tinkludi l-kelma *louvered*, huwa wiegeb li ma jiftakarx id-dettalji tal-ordni. Qal li l-kaz kien ilu li gara xi hames jew sitt snin.

Il-Qorti rat ukoll in-nota ta' sottomissjonijiet tas-socjeta konvenuta kif ukoll dik tas-socjeta attrici.

Ikkunsidrat:-

Il-Qorti hawnhekk taghmel referenza ghal dak li sostniet il-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fis-sentenza taghha fl-ismijiet **Frank Giordmaina Medici et vs William Rizzo et deciza nhar it-18 ta' April 2004** dwar x'tip ta' prova legali ghandha tressaq parti f'kawza civili. Sostniet li:

*"In tema legali, jigi osservat li huwa principju assodat fil-gurisprudenza li f'kaz ta' zewg versjonijiet diametrikament opposti li jkunu plawsibbli jew possibbli, dan jiffavorixxi l-konvenut in bazi ghal principju li onus probandi incumbit et qui dicit non et qui negat (**Appell Inferjuri Anthony Camilleri vs Maaurice Cauchi et deciz 22 ta' Novembru 2002**). Huwa l-attur li jrid jipprova l-fatti minnu premessi u allegat fic-citazzjoni. Mill-banda l-ohra pero, il-grad ta' prova rikjesta fil-*

*kamp civili, b'differenza minn kawzi kriminali, fejn il-ligi tesigi l-prova ta' htija ghandha tirrizulta minghajr dubbju ragonevoli, fil-kamp civili huwa bizzzejjed li jkun hemm certezza f'mohh il-gudikant. Din ic-certezza morali rikjesta f'kawza civili hija l-effett tal-bilanc tal-probabilitajiet (vide **Appell Civili Paul Vassallo vs carmelo Pace (19860 Vol. LXX.ii.144)**). Mera possibilita mhux sufficjenti biex tirradika r-responsabbilita civili.”*

Dan ir-ragunament gie radikat ukoll fis-sentenza moghtija mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fl-ismijiet **George Bugeja vs Joseph Meilaq deciza nhar 30 ta' Ottubru 2003** fejn intqal illi:

“Fid-dawl ta' dawn iz-zewg versjonijiet kontrastanti, l-kaz jirriduci ruhu f'wiehed ta' kredibilita u verosimiljanza tal-versjonijiet moghtija mill-partijiet. Jinsab ravvisat fid-decisjoni fl-ismijiet Carmelo Farrugia vs Rokku Farrugia deciza minn din il-Qorti nhar l-erbgha w ghoxrin (24) ta' Novembru 2006 li 'il-konflitt fil-provi huma haga li l-Qrati jridu minn dejjem ikunu lesti ghaliha. Il-Qorti ghandha tezamina jekk xi wiehed miz-zewg versjonijiet, fid-dawl tas-soliti kriterji tal-kredibilita u specjalment dwar il-konsistenza u verosomoljanzi, ghandhiex teskludi lill-ohra anke fuq il-bilanc tal-probabilitajiet, u tal-preponderanza tal-provi, ghax dawn f'kawzi civili, huma generalment sufficjenti ghall-konvinciment tal-gudikant.”

Fil-kamp Civili, ghal dak li jirrigwarda apprezzament ta' provi, il-kriteji m'humix dak jekk il-gudikant assolutment jemminx l-ispegazzjoni fornita lilu, imma jekk dawn l-istess spjegazzjonijiet humix fic-cirkostanzi zvarjati tal-hajja, verosimili. Dan fuq il-bilanc tal-probabilitajiet, sostrat baziku t'azzjoni civili, 'n kwantu dawn, flimkien mal-proponderanza tal-provi, generalment bastanti ghall-konvinciment. Ghax kif inhu pacifikament akkolt, ic-certezza morali hi ndotta mill-preponderanza tal-probabilitajiet. Din ghad-

differenza ghal dak li japplika fil-kamp kriminali, fejn il-htija trid tirrizulta minghajr ma thalli dubbju ragonevoli.

Kif kompla jinghad fl-imsemmija sentenza **“Carmelo Farrugia vs Rocco Farrugia”** fuq imsemmija:

“Mhux kwalunkwe tip ta’ konflitt ghandu jhalli lill-Qorti f’dak l-istat ta’ perplessita li minhabba fiha ma tkunx tista tiddecidi b’kuxjenza kwindi w ghalhekk taqa’ r-regola ta’ in dubio pro reo.”

Illi l-fatti ta’ din il-kawza huma s-segwenti:

Is-socjeta konvenuta xtaqet taghmel xi ordni ghal xi xoghol li kellu jsir fl-iskola taghha u kienet marret ghand is-socjeta attrici, fost socjetajiet ohra, sabiex tottjeni *quotation* bil-prezzijiet ghax-xoghol li kellu jsir. Is-socjeta attrici harget *quotation* nhar is-sebgha w ghoxrin (27) ta’ Frar 2003 u cioe dik esebita a fol. 8 tal-atti, bid-dettalji kollha tal-ordni. Dan mhuwix michud mis-socjeta attrici.

Illi ‘n segwitu, s-socjeta konvenuta kienet accettat din il-*quotation* u fil-fatt kienet tathom il-*go ahead* sabiex jibdew bix-xoghol, peress li kellha l-hsieb li tiftah l-iskola f’Settembru ta’ dik is-sena 2003. Ix-xoghol kien jikkonsisti f’xoghol t’injam tal-aperturi. Illi gara pero, li wara li kien beda ix-xoghol u whud mit-twieqi kienu gew installati, s-socjeta attrici kienet harget *confirmation order* datata l-ewwel (1) ta’ Settembru 2003 esebita fol. 24. Is-socjeta konvenuta tghid li ma tiftakarx li rcevietha w in oltre, zgur li ma accetathiex, ghaliex kien a bazi tal-prezzijiet imsemmija fil-*quotation taghha* fuq riferita li hija ghamlet l-ordni maghha u wisq inqas iffirmatha. Illi ghalhekk tali dokument zgur li ma jfformax stat bejn il-partijiet. Minn imkien mill-provi prodotti ma jirrizulta li effettivament is-socjeta konvenuta kienet konsapevoli ta’ dan id-

dokument qabel m'ordnat ix-xoghol. Illi jirrizulta bic-car li s-socjeta konvenuta trattat il-*quotation* bhala l-kuntratt a bazi ta' x'hiex hija ordnat ix-xoghol tant li sahansitra anke depoziti ghamlet a bazi tieghu. Is-socjeta attrici tghid li d-depoziti saru a bazi tal-*confirmation order*.

Il-Qorti mhiex propensa taqbel ma din il-linja difensjonali, ghaliex ma jirrizultax li d-depoziti saru sebgha xhur wara li effettivament qablet mal-*quotation* moghtija lilha.

Il-Qorti issibha diffici li s-socjeta attrici kienet bdiet bix-xoghol minghajr ma kellha depozitu minghand is-socjeta konvenuta.

Illi m'hemmx kontestazzjoni bejn il-partijiet li apparti ix-xoghol mertu tal-kawza, s-socjeta konvenuta kienet ghamlet xi ordni minghand is-socjeta attrici, pero mill-provi prodotti ma jirrizultax li dak ix-xoghol jiffirma parti mill-mertu odjern.

Illi s-socjeta konvenuta minn dejjem ikkonfermat sa mir-risposta li hija baghtet ghall-ittra ufficcjali li rceviet minghand is-socjeta attrici, li hija hallset ghas-saldu l-pretensjonijiet tas-socjeta attrici skond il-*quotation* mahruga minnha u li ghalhekk, kull domanda ulterjuri ghall-hlas, hija ntempestiva.

Illi s-socjeta attrici fin-nota ta' sottomissjonijiet taghha tghid li l-ammont mitlub minnha fir-rikors, huwa bilanc minn somma akbar li jirrapprezenta mhux biss dak imsemmi fil-*quotation*, izda xoghol iehor.

Bir-rispett kollu pero l-Qorti tirrileva li is-socjeta attrici m'irnexxilha tipprova din il-linja difensjonali taghha fl-ebda stadju. Fil-fatt lanqas ma tghid ezattament x'tirrapprezenta ezatt dik is-somma mitluba.

Illi l-Qorti thoss li s-socjeta attrici m'irnexxilha tipprova t-talba taghha w ghalhekk l-istess talba qiegghda tigi michuda, filwaqt li l-Qorti qed takkolji l-eccezzjonijiet tas-socjeta konvenuta.

L-ispejjez ta' din il-kawza ghandhom jigu sopporati kollha mis-socjeta attrici.

Bl-imghax skond il-ligi.”

L-objezzjoni principali tas-socjeta` attrici fil-kontestazzjoni ta' din is-sentenza hi dik li l-ewwel Qorti ghamlet apprezzament zbaljat tal-provi prodotti. Bl-appell taghha din is-socjeta` tinsisti illi r-relazzjoni guridika bejnha u s-socjeta` konvenuta kienet wahda regolata mill-“*Order Confirmation*” ta' l-1 ta' Settembru, 2003 in kwantu din kienet turi x-xoghlijiet jew fornituri miftehma u l-prezz relattiv ghalihom;

Mill-kontenut tas-sentenza appellata jidher li r-ragonament tal-Qorti Inferjuri kien arginat fuq dawn il-konsiderazzjonijiet:-

1. Is-socjeta` konvenuta ttrattat l-istima tas-socjeta` attrici tas-27 ta' Frar, 2003 bhala l-kuntratt li ghab-bazi tieghu ordnat ix-xoghol u fuqu ghamlet id-depozi akkont tal-prezz;

2. Is-socjeta` attrici kienet diga` tat bidu ghall-ezekuzzjoni tax-xoghol qabel ma harget l-*order confirmation* taghha ta' l-1 ta' Settembru, 2003. Dokument dan li s-socjeta` konvenuta baqghet ma ffirmatx;

3. Is-socjeta` konvenuta hallset ghas-saldu l-pretensjonijiet tas-socjeta` attrici ghab-bazi ta' l-istima;

Distingwibilment ir-ragonament u l-konkluzjoni ta' l-ewwel Qorti hu r-rizultat tal-valutazzjoni diskrezzjonali taghha tal-

provi, u, difatti, l-aggravju devolut hu wiehed limitattiv ghac-censura ta' din l-istess valutazzjoni. Din il-Qorti, invece, tara li l-kwestjoni involuta f'dan il-kaz kienet timmerita konsiderazzjoni ta' l-aspetti tad-dritt applikabbli, trattasi minn materja rientranti fil-problematika tal-konkluzjoni tal-kuntratt, ossija, fil-kaz specifiku, jekk il-vinkolu kontrattwali twilidx kif issuggerit mis-socjeta` attrici appellanti bl-*order confirmation* jew, skond kif kontez mis-socjeta` konvenuta appellata, bl-istima jew *quotation*;

Jinsab espress fis-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell, Sede Kummercjali, tas-16 ta' Jannar, 1931 fl-ismijiet **“Emmanuele Grech -vs- Giuseppe Borg et nomine”**, illi *“è elementare in diritto che il rapporto giuridico nasce appena sorga il vincolo creatore della obbligazione; e lo stesso vincolo si considera effettuarsi quando vi è l'unione della proposta e della accettazione, perche in quel momento le due volonta` dell'offerente e dell'accettante si immedesimano in modo tale da creare il vincolo”*. Issokta jigi ritenut in tema mill-Imhallef sedenti fid-decizjoni tat-28 ta' Marzu, 2003 in re: **“Accountant General -vs- Carmelo Penza nomine”**, (Prim' Awla, Qorti Civili) illi, *“konsiderati flimkien – l-offerta u l-accettazzjoni – jikkostitwixxu n-negozju guridiku li hu l-bazi u sostrat tal-ftehim. Jekk l-offerta tirrivesti l-karattru ta' negozju unilaterali, l-accettazzjoni taghha timmanifesta l-volonta ta' l-accettant illi jghaqqad dan il-karattru unilaterali ta' l-offerent ma' dak unilaterali tieghu, qua accettant, u b'hekk jikkonkludi l-ftehim”*;

Ragonevolment, sew il-proposta u l-accettazzjoni jridu jkunu precizi, determinati, u kompleti. Hekk, allura, il-proposta, in kwantu invit biex wiehed jikkuntratta, jrid ikollha dawk l-elementi li jikkarakterizzaw l-intenzjoni tal-proponenti li huwa jrid jimpenja ruhu ghax-xoghol mahsub, mentri l-accettazzjoni trid tkun espressa minn dikjarazzjoni cara illi l-accettanti qed jaderixxi ruhu mal-kontenut tal-proposta. Hu proprju dan li jispjega l-volonta` tieghu versu l-konkluzjoni tal-kuntratt. Logikament, tali konformita ta' l-accettazzjoni mal-proposta trid tkun wahda

f'sens sostanzjali u mhux sempliciment formali. Dan qed jigi rilevat ghar-raguni illi jekk l-accettazzjoni ma tkunx konformi ghall-proposta fis-sostanza taghha, jew bejn il-proposta u l-accettazzjoni tirrizulta difformita objettiva, ma jkunx jista' jinghad li l-kuntratt hu perfett. Dan li nghad iwassal ghall-konsiderazzjoni ta' l-elementi tal-provi fil-kaz partikulari u l-aktar, tar-ricerka tat-tifsira objettiva taghhom ghas-sostenn tat-tezi l-wahda jew l-ohra propunjati mill-kontendenti;

Fuq il-valutazzjoni taghha tar-rizultanzi probatorji l-Qorti jidhrilha li ghandha taghmel l-osservazzjonijiet li gejjin:-

(1) Wara trattattivi li r-rapprezentanti tas-socjeta` konvenuta kellha ma' Stephen Ciantar ex-impjegat tas-socjeta` attrici u responsabbli mill-ordnijiet ta' l-istess socjeta` inharget l-istima datata 2 ta' Frar, 2003 kif dettaljata a fol. 8 tal-process. Skond Brigitte Camilleri, direttur tas-socjeta` konvenuta, l-inkarigu minnha moghti kien ghab-bazi ta' din l-istima (ara xhieda taghha a fol. 37). Ta' min jinnota illi fuq wicc din l-istima tezisti r-rimarka stampata "*confirm your order by signing here*". B'danakollu, il-firma effettiva fuq id-dokument esebit hi nieqsa;

(2) Rilevanti li jigi notat illi, kif ammess mill-imsemmija Brigitte Camilleri, "wara li tawni din l-istima jien biddilt l-ordni tieghi". Dan fis-sens illi hi kkancellat l-ordni ghal provvista u twahhil ta' kontraporti kif ukoll ghal *flush doors*. Ir-raguni minnha moghtija ghall-kancellament ta' dan l-ahhar *item* imsemmi kienet li s-socjeta` attrici ma segwietx id-dati miftehma u x-xoghljiet imbdew tard. Carmelo Mercieca, *managing director* tas-socjeta` attrici, jiddikjara fl-Affidavit tieghu (fol. 21) mhux kontraddett, illi "uhud mill-*items* imsemmija fl-istima ma gewx ikkonfermati u wisq anqas saru (D1 sa D10)". Zied jghid ukoll illi dawk l-*items* li saru lanqas ma gew ikkonfermati bl-istess *finish*. Huwa, s'intendi, jaghmel din l-ispjegazzjoni ghas-sostenn tal-punt illi bejn dik l-istima u l-*confirmation order* ta' l-1 ta' Settembru, 2003 kienu saru diversi inkontri bejn il-partijiet

fejn gew diskussi x-xoghljiet ezatti li kellhom isiru. Ara wkoll il-kontro-ezami li sarlu a fol. 34;

(3) Fuq din l-ahhar osservazzjoni x-xhud Brigitte Camilleri tistqarr illi ma tiftakarx li kellha laqghat ma' Mercieca biex isiru revizjonijiet. Tghid ukoll illi "jista' jkun li qabel ma bdew ix-xoghljiet baghtuli *confirmation order* biex niffirmaha". Fl-istess nifs taggungi illi "anzi nghid illi jista' jkun illi meta baghtuli din il-*confirmation of order*, ix-xoghljiet kienu diga bdew" (fol. 39). Intant, hi ma ffirmatx il-*confirmation order*, pero`, skond hi "hallejt ix-xoghol ghaddej u hallast id-*deposit*". Jinzel minn dan illi s-socjeta` konvenuta kienet fil-fatt irceviet l-*confirmation order* (fol. 17) u, ukoll, jekk wiehed joqghod ghad-dikjarazzjoni ta' Marisa Anastasi, *personal assistant* tal-Managing Director tal-kumpanija attrici (ara Affidavit taghha a fol. 15), ukoll mhux kontraddetta minn ebda xhieda jew kontro-ezami, id-depozitu relattiv sar wara l-emissjoni tal-*confirmation order*;

(4) Ta' min jirrileva wkoll illi jezisti kuntrast bejn il-partijiet jekk ix-xoghljiet skond il-*confirmation order* imbdewx qabel jew wara l-hrug taghha. Brigitte Camilleri tghid li dan kien hekk il-kaz. Ma' dan, Carmelo Mercieca ma jaqbelx u, anzi, jiddikjara illi fl-ahhar tad-diskussjonijiet li kellhom u "qabel ma nbdew ix-xoghljiet" il-*final order* tigi ffinalizzata u ffirmata mar-rapprezentanti tas-socjeta` konvenuta. Hu ta' siwi li jigi dimostrart f'dan il-kuntrest illi ix-xoghljiet kummissjonati lis-socjeta` attrici ma kienux limitati ghal dawk ta' l-istima jew tal-*confirmation order de qua*. Hu difatti accettat illi, addizzjonalment, is-socjeta` attrici ghamlet xoghol fuq l-injam konness mal-*flooring* u ordni ohra konnessa mal-bieb tal-garaxx. Effettivament, skond ix-xhud Joseph Schranz (fol. 41), "*main contractor* tas-socjeta` konvenuta u minn din prodott, "l-ewwel bicca xoghol li ghamlu l-atturi kienet tirrigwarda l-*flooring* ta' l-injam" liema xoghol kellu, incidentalment, jinqala u jsir mill-gdid. Jista' jkun allura, u anzi hu wisq probabbli, illi ix-xoghol li kien ghaddej fiz-zmien anterjuri ghall-*confirmation order* kien konness mal-*flooring* ta' l-injam u mhux ma' l-ezekuzzjoni tax-xoghljiet elenkati fl-istima;

Minn dan kollu dedott hi l-fehma ponderata ta' din il-Qorti illi bil-kontra ta' dak sottomess mis-socjeta` konvenuta appellata, u assunt ukoll mill-Qorti ta' l-ewwel istanza, bejn il-proposta kostitwita bl-istima tas-27 ta' Frar, 2003 u l-*confirmation order* ta' l-1 ta' Settembru, 2003, kien hemm tibdiliet, anke sostanzjali, li kienu jimpedixxu l-perfezzjonament tal-kuntratt skond dik l-istima. Mhix accettabbli l-proposizzjoni tas-socjeta` konvenuta fin-Nota ta' sottomissjonijiet taghha quddiem l-ewwel Qorti (fol. 63) illi "*l-animo contrahendi* ta' Brigitte Camilleri ifforma ruhu mali accettat l-istima", tant ghaliex din l-accettazzjoni mhix biss ma hijiex cara u univoka, tant ukoll ghaliex, kif manifest, il-proposta tas-socjeta` attrici b'dik l-istima ma gietx konsegwita minn accettazzjoni konformi u integrali. Inghad mill-**Qorti tal-Kassazzjoni Taljana (28 ta' Frar, 1985, Numru 1738)** illi "*il contratto si considera conclusivo nel momento in cui il proponente viene a conoscenza dell'accettazione dell'altra parte. Quando, pero', l'accettazione non è conforme alla proposta, essa equivale a nuova proposta, con la conseguenza che il contratto puo` ritenersi perfezionato solo nel momento in cui la parte che ha accettato con modifiche l'originaria proposta, abbia, a sua volta, avuto conoscenza dell'accettazione della originaria proponente, la quale puo avvenire anche tacitamente*";

Vizwalizzati l-provi fil-parametri tal-principji tad-dritt aktar 'il fuq riflessi, din il-Qorti ma ssibx raguni ghas-sostenn tas-sentenza appellata u, infatti, bl-infraskritt provvediment ser tghaddi biex tallontana ruhha minnha.

Ghal dawn il-motivi l-Qorti qed tilqa' l-appell, tirrevoka s-sentenza appellata u bl-akkoljiment tat-talba promossa tikkundanna lis-socjeta` konvenuta thallas lis-socjeta` attrici appellanti s-somma mitluba fl-Avviz, bl-imghaxijiet korrispondenti fit-termini ta' l-istess Avviz. L-ispejjez gudizzjarji taz-zewg istanzi jitbataw mis-socjeta` konvenuta appellata.

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----